

Prepoved svete maše v nasprotju z evropsko ureditvijo dobrohotne nevtralnosti države

Odločitev vodstva Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, da v svojih prostorih prepove tradicionalno obhajanje svete maše za nerojene otroke, tudi tiste, ki so umrli v postopkih umetne prekinitve nosečnosti, kot so nedavno poročali mediji, predstavlja po mnenju Akademskega društva Pravnik hudo kršitev ustavnih pravic in svoboščin.

Iz poročanja medijev je bilo razbrati, da je bil omenjen ukrep sprejet *»ker naj bi z molitvijo za umrle med postopkom umetne prekinitve nosečnosti lahko bile prizadete osebe, ki so se v skladu z njihovo ustavno pravico odločile za umetno prekinitve nosečnosti zaradi kakršnihkoli osebnih razlogov«*. Sklicevanja na preprečitev odpiranja polemike o *»pravici do svobodne prekinitve nosečnosti«* se je v parlamentu pri odgovoru na poslansko vprašanje poslužil tudi minister, pristojen za urejanje področja v zvezi z verskimi skupnostmi.

Slovenska ustava za razliko od ustave bivšega totalitarnega režima zagotavlja splošno svobodo ravnanja in iz tega izhajajočo splošno svobodo izražanja. Ravno zato je na podlagi 15. člena v zvezi z 2. členom ustave mogoče nekatere človekove pravice omejiti le ob skrbnem tehtanju in pod točno določenimi pogoji. V Akademskem društvu Pravnik smo presenečeni nad lahkotnostjo omejevanja verske svobode s strani vodstva UKC na račun preprečitve morebitnih polemik, tudi strokovnih, v zvezi z umetno prekinitvijo nosečnosti.

Ne glede na vprašljiv obstoj pravovarstvenega upravičenja, ki izhaja iz interesa ne biti seznanjen z določeno informacijo, je pri iskrenem tehtanju pravic potrebno upoštevati, da je verska svoboda specialna oblika svobode izražanja. V slovenskem pravnem redu ji je še posebno zaradi izkušenj iz preteklega nedemokratskega režima priznan poseben ustavni položaj. Postavljena je ob bok pravici do nedotakljivosti življenja in prepovedi mučenja, zato je ni mogoče omejiti ali razveljaviti niti v izrednem ali vojnem stanju.

Brez dvoma predstavlja prepoved obhajanja svete maše izničenje verske svobode in hud poseg v svobodo delovanja verskih skupnosti. Ob tem ni mogoče spregledati povsem izkrivljenega sklicevanja na ustavno pravico do svobodnega odločanja o rojstvih otrok. Ta z obhajanjem verskega obreda niti pojmovno ne more biti okrnjena. Prav nasprotno. Posameznik, ki se lahko celostno seznanj s posledicami umetne prekinitve nosečnosti, tudi z možnostjo obhajanja svete maše za umrle otroke v teh postopkih, se lahko svobodneje odloči o svojem ravnanju.

V zadevi U-I-92/07 z dne 15. 4. 2010 je ustavno sodišče, čemur je v zadevi Lautsi proti Italiji pritrdilo tudi Evropsko sodišče za človekove pravice, zavrnilo zmotno stališče, da negativni vidik verske svobode od države terjaja preprečitev vsakršne prisilne (neželene) konfrontacije posameznika s kakršnim koli verskim prepričanjem. To pomeni, da soočenje nevernega ali drugače vernega z verskim simbolom, vero ali prepričanjem,... glede na razumevanje dobrohotne nevtralnosti države ne predstavlja nedopustnega posega v negativni vidik verske svobode. Brez dvoma to velja tudi za negativni vidik širše svobode izražanja, ki izhaja iz posameznikove želje ne biti seznanjen npr. z vsemi posledicami umetne prekinitve nosečnosti.

Prepričani smo, da je sklicevanje na morebitno polemiko v zvezi s pravico do svobodnega odločanja o rojstvih otrok, ki da jo je bilo skladno z nazorsko nevtralnostjo javne institucije potrebno preprečiti, in sicer celo s prepovedjo svete maše, tipičen primer zlorabe oblasti. Nihče namreč nima pravice od države zahtevati, da prepreči njegovo seznanitev z namenom, za katerega se obhaja sveta maša. Izpovedovanje vere v zasebnem in javnem življenju je namreč na podlagi ustave svobodno.

Ustavno sodišče je v zgoraj omenjeni zadevi glede nazorske nevtralnosti države razložilo, *»da je cilj načela ločitve zagotoviti resnično svobodo vesti (in v širšem smislu pluralnost kot bistveno sestavino demokratične družbe). Povedano drugače: ni namen načela o ločenosti varovati državo samo po sebi pred verskimi in drugimi opredelitvami ter njihovimi združenji (države same po sebi, če je seveda demokratična, ni pred čim varovati), ampak z njeno nevtralnno držo zagotavljati polno svobodo vesti in enakopravnost vseh ljudi, verujočih in neverujočih. Brez tega načela, vgrajenega v svobodo vesti, bi bila ta človekova pravica nepopolna. Nepopolna zato, ker ne bi imela učinkovitega orodja za vzpostavljanje svobode in enakopravnosti vseh. In kar je še pomembnejše, brez tega načela bi bila vrata odprta tudi v drugo smer – za vpliv države na verske skupnosti. Načelo o ločenosti zato ni etastično, temveč humanistično.«*

Akademsko društvo Pravnik glede na navedeno torej meni, da je šlo pri predmetni odločitvi vodstva UKC za očitno kršitev ustavno zagotovljene svobode vesti in enakopravnosti, kar je v demokratični državi nedopustno in se v bodoče nikakor ne sme ponoviti.

V Ljubljani, dne 1. 4. 2014

Akademsko društvo Pravnik